Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Middelbaar Beroeps Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
52778017

Bijlagen
1

Aan het bevoegd gezag van alle bekostigde en niet-bekostigde onderwijsinstellingen middelbaar beroepsonderwijs

Datum 19 juni 2025
Betreft Aanpakken fraude binnen beroepsopleidingen mbo

Geacht bestuur, geachte directie,

Met voorliggende brief roep ik u op om zeer terughoudend te zijn met het verlenen van vrijstellingen op basis van EVC-ervaringscertificaten. Nu en in de toekomst. Het verzoek dat ik u in mijn brief van november 2024 al deed, wordt daarmee permanent en gericht op alle beroepsopleidingen in het mbo.[1] Daarnaast vraag ik u bij alle beroepsopleidingen alert te zijn op mogelijke fraude in de keten rondom de beroepspraktijkvorming.

Er zijn helaas misstanden bij het opleiden voor de zorgsector binnen het mbo. Het lukt criminelen om op verschillende plekken te infiltreren in de keten van zorg en onderwijs.[2] Met valse papieren staan ze aan het bed van kwetsbare ouderen en 'begeleiden' zij jongeren met problemen of mensen met een zware verstandelijke beperking. Dit leidt tot veel menselijk leed en persoonlijke schade. Zorgbehoevenden krijgen niet de zorg die nodig is en worden daarbij in hun gezondheid, vertrouwen en rechten geschaad. Deze vorm van ondermijning is onacceptabel en vereist een krachtige en gezamenlijke aanpak.

Het kabinet heeft een aanpak op het voorkomen en tegengaan van fraude en criminaliteit in de zorgketen en op het bestrijden van de ondermijnende effecten ervan.[3] Het Rijk werkt hiertoe structureel samen met gemeenten, toezichthouders, opsporingsdiensten, zorgkantoren en zorgverzekeraars. Tegelijkertijd hebben wij ook uw inzet hard nodig om de toenemende verwevenheid van criminaliteit en fraudenetwerken in de keten van het onderwijs te stoppen. De waarde van een behaald mbo-diploma diploma moet onomstreden zijn en fraude moet geen kans krijgen, niet bij opleidingen in de zorg maar ook niet bij andere opleidingen voor andere sectoren. Veel winst is te behalen als alle betrokken partijen in de onderwijsketen, vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden, hun waakzaamheid op mogelijke fraude verder aanscherpen.

[1] Afschrift brief Verzoek om stappen te nemen tegen EVC-fraude | Brief | Rijksoverheid.nl
[2] Verkenning misstanden in het opleiden in de zorgsector, IvhO en IGJ, 27 juni 2024
[3] TK-brief Aanpak fraude en criminaliteit in de zorgketen van 31 maart 2025

Eerste stappen zijn gezet
Het is goed dat vele onderwijsinstellingen de afgelopen maanden verschillende acties in gang hebben gezet. Zo is massaal gehoor gegeven aan mijn oproep in november 2024 om bij opleidingen in de sector zorg en welzijn terughoudend te zijn in het verlenen van vrijstellingen op basis van EVC-ervaringscertificaten. Ook heeft de MBO Raad - in samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs (hierna: IvhO), DUO en SBB - een goede informatievoorziening georganiseerd om onderwijsinstellingen bewust te maken van mogelijke fraude.[4] Verder zijn diverse onderwijsinstellingen bezig om afgegeven diploma's nader te onderzoeken, waarbij vrijstellingen zijn verleend op basis van EVC-ervaringscertificaten. De MBO Raad en de NRTO ondersteunen hen bij het uitwisseling van ervaringen en onderzoeken hoe en op welke punten gezamenlijk kan worden opgetrokken.

Permanente waakzaamheid vereist
Mijn oproep om vooralsnog terughoudendheid te zijn met EVC-ervaringscertificaten van november 2024 deed ik op basis van signalen van het Openbaar Ministerie, de IvhO en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: IGJ), waaruit bleek dat er sprake is van verwevenheid tussen de georganiseerde criminaliteit en EVC-aanbieders. Inmiddels is uit verdiepend onderzoek bij 14 instellingen gebleken dat bij bijna een derde van de onderzochte diploma's die op basis van EVC-ervaringscertificaten zijn afgegeven, een hoog risico op fraude aanwezig is.[5] Dit onderstreept de noodzaak van permanente waakzaamheid dat EVC-ervaringscertificaten mogelijk op oneigenlijke gronden zijn verkregen.

Oproep alertheid op fraude bij EVC-ervaringscertificaten
Ik roep alle onderwijsinstellingen op om permanent terughoudend te zijn met het verlenen van vrijstellingen op basis van EVC-ervaringscertificaten. Niet alleen bij zorgopleidingen maar bij alle mbo-opleidingen. Een poging tot misbruik via de EVC-route kan door de examencommissie tijdig worden gesignaleerd door het doen van gedegen onderzoek naar de onderbouwing van een EVC-ervaringscertificaat:

- Neem een EVC-ervaringscertificaat niet in behandeling als onvoldoende te achterhalen is hoe de beoordeling in dit document tot stand is gekomen en of dit bewijsstuk daadwerkelijk van de student afkomstig is.
- Neem alleen een EVC-ervaringscertificaat in behandeling als deze is opgesteld door een EVC-aanbieder waarmee u een duurzame samenwerkingsrelatie heeft en concrete afspraken hebt gemaakt over de door u gewenste kwaliteit van aangeleverde EVC-ervaringscertificaten.
- Overweeg het verlenen van vrijstelling voor de volledige beroepsgerichte kwalificatie alleen als boven alle twijfel verheven is dat iemand geheel voldoet aan de gestelde kwalificatie-eisen, zowel wat betreft competenties als de vereiste kennis en kunde.
- Blijf ook alert op mogelijke fraude bij andere bewijsstukken van eerdere leer- en werkervaring waarvoor kandidaten vrijstelling voor examens aanvragen, zoals skillspaspoorten of branchecertificaten. Laat een keurmerk of certificering van de organisatie die bewijsstukken opstelt niet van invloed zijn op de kwaliteit van uw onderzoek naar de onderbouwing

[4] Diplomafraude, meer dan een vals document MBO Raad, dec 2024
[5] Paragraaf 2.3 TK-brief Aanpak fraude en criminaliteit in de zorgketen

van het bewijsstuk. Bij bewijsstukken van formeel onderwijs (vo, mbo, hbo of wo) kunt u, indien nodig, een extra check doen via MijnDUO.

Betrouwbare methodes voor (h)erkennen leer- en werkervaring
Efficiënte vormen van bij- en omscholing van zij-instromers zijn, zeker in maatschappelijk cruciale kraptesectoren, onverkort van groot belang. Zij-instromers die al relevante kennis en kunde beheersen zouden deze in de mbo-opleiding niet opnieuw moeten hoeven te leren. Voor hen zijn maatwerktrajecten noodzakelijk. Ik acht het daarom essentieel dat opleidingsteams en examencommissies hierin blijven investeren. Ik vraag u wel om betrouwbare methodes te gebruiken om de eerdere leer- en werkervaring van zij-instromers te (h)erkennen. In de bijlage bij deze brief vindt u, voor zover nog niet bij u bekend, een opsomming van methodieken voor (h)erkenning leer- en werkervaring en borging van de kwaliteit van verleende vrijstellingen voor examens.

Oproep alertheid op fraude bij de beroepspraktijkvorming
Ook rondom het proces van de beroepspraktijkvorming zitten kwetsbaarheden, zo blijkt uit de eerder genoemde verkenning naar misstanden bij zorgopleidingen van IvhO en IGJ. Zo komt het voor dat afgetekende stages die niet daadwerkelijk zijn doorlopen, worden aangeleverd aan een onderwijsinstelling. Hier zijn onderwijsinstellingen soms helaas nog onvoldoende alert op; er wordt nog te weinig of onvoldoende grondig gecontroleerd. Ondertussen kunnen malafide partijen steeds verder gaan in het misleiden van onderwijsinstellingen.

Ik roep u op om, vanuit uw eigen rol en verantwoordelijkheid voor de beroepspraktijkvorming, de kans op fraude te minimaliseren:

- Zorg, in lijn met de afspraken in het Stagepact 2023-2027, voor ten minste drie contactmomenten tussen onderwijsinstelling, student en leerbedrijf waarvan tenminste één fysiek op locatie van het leerbedrijf.
- Het is belangrijk om te verifiëren of de praktijkopleider daadwerkelijk bij het leerbedrijf hoort. Check of het e-mailadres van de praktijkopleider overeenkomt met dat van het bedrijf. Neem voor de start van een stage contact op met de praktijkopleider die staat vermeld op de bpv-overeenkomst. Wanneer deze niet bereikbaar is, check dan de gegevens met het (hoofd)kantoor van het leerbedrijf.
- Zorg voor volledige aanlevering van door de student gevolgde beroepspraktijkvorming aan het door DUO beheerde Register Onderwijs Deelnemers (ROD). Meld hierbij ook eventuele voortijdige beëindiging van de beroepspraktijkvorming.[6] SBB en de IvhO krijgen zo beter zicht op de concrete uitvoering van de beroepspraktijkvorming in de leerbedrijven; dit kan helpen bij het opsporen van mogelijke fraude.

Inzet SBB, DUO en IvhO
De SBB voert verschillende acties uit om fraude via de bpv-route tegen te gaan. Zo roept SBB leerbedrijven op om valse aftekenstages te melden en voert SBB data-analyses en gerichte kwaliteitsbezoeken uit bij leerbedrijven.[7] DUO informeert werkgevers, brancheverenigingen en toezichthouders over de mogelijkheden om mbo-diploma's te checken; dit kan via een digitaal uittreksel uit Mijndiploma's (met toestemming van de diplomahouder) en via de recent ontwikkelde tool Echtheid van een diploma controleren.

[6] Artikel 8 van het Besluit Register Onderwijsdeelnemers
[7] SBB roept leerbedrijven op om valse aftekenstages te melden | SBB

De IvhO blijft risicogericht toezicht houden op het naleven van de eisen die in de wet worden gesteld aan onderwijs en examinering van mbo-opleidingen en dus ook aan het verlenen van vrijstellingen en de beroepspraktijkvorming. Ook voert zij op dit moment een thema-onderzoek uit over diplomafraude in de zorg. De uitkomsten hiervan worden in het najaar van 2025 verwacht. Voor algemene tips, ideeën of signalen kunt u contact opnemen met de Inspectie van het Onderwijs via diplomafraude@owinsp.nl. De Inspectie kan de meldingen doorzetten naar de juiste organisaties die deze informatie bundelen en hierop kunnen doorpakken.

Informeren van sociale partners en lokale overheden
EVC-ervaringscertificaten kunnen zowel worden ingezet bij het aanvragen van vrijstellingen in beroepsopleidingen (onderwijsroute) als bij het solliciteren of het zetten van andere loopbaanstappen op de arbeidsmarkt (arbeidsmarktroute). De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Stichting van de Arbeid informeren daarom ook de sociale partners, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen over de misstanden bij de EVC-route in de zorg. Dit biedt hen de mogelijkheid om de voor de arbeidsmarktroute relevante vervolgstappen te kunnen bepalen. De Stichting Kwaliteitsregister Jeugd stelt inmiddels aanvullende eisen voor nieuwe aanvragen voor opname in het beroepsregister voor jeugdprofessionals op basis van een EVC-ervaringscertificaat.

Tot slot
Met een gezamenlijke aanpak kunnen we fraude in de keten van het onderwijs stoppen. Ik heb veel vertrouwen in uw medewerking.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Eppo Bruins

cc. MBO Raad, NRTO, Inspectie van het Onderwijs, SBB, DUO, SZW, Stichting van de Arbeid

Bijlage: Methoden voor (h)erkenning van leer- en werkervaring

Sinds 2016 is een aantal verschillende methodieken ontwikkeld die onderwijsinstellingen kunnen toepassen voor het (h)erkennen van leer- en werkervaring van zij-instromers. In het geval sprake is externe aangeleverde bewijsstukken is bij deze methodieken het uitgangspunt dat de examencommissie vooraf gedegen onderzoek doet naar de onderbouwing ervan.

- Het Kennispunt MBO heeft een toolkit valideren bewijsmateriaal#LLO ontwikkeld met concrete handvatten voor het erkennen van leer- en werkervaring door instellingen zelf (Kennispunt, 2024).
- In het kader van MBO2030, hebben onderwijsinstellingen het concept 'Dialogisch valideren' ontwikkeld; een opleidingsontwerp waarbij studenten tijdens de opleiding steeds bewijsstukken verzamelen van wat ze inmiddels kennen en kunnen en deze als basis worden gehanteerd voor het vervolg van de opleiding. De opbrengsten zijn beschreven in de eindrapportage 2024: dialogisch valideren | MBOin2030

Maatwerk voor zij-instromers is ook mogelijk zonder dat examencommissies vrijstellingen verlenen. Onderwijsteams kunnen opleidingen zo inrichten dat zij-instromers met bewezen kennis en kunde de opleiding in minder onderwijsuren kunnen afleggen. De reguliere examinering blijft van toepassing, maar kan op flexibele momenten worden afgenomen.

- Zie voor meer informatie de handreiking verkorting van opleidingen van het Kennispunt (2020).
- In hoofdstuk 3 van het wetsvoorstel Verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt, dat in maart 2025 naar de Tweede Kamer is verzonden, wordt voorgeteld de wettelijke ruimte voor aanbieden van deze vormen van verkorte opleidingen vanwege leer- en werkervaring te verduidelijken en verder uit te breiden.

Kennisdeling in 2025
Het bieden van maatwerk aan zij-instromers met relevante leer- en werkervaring vergt, naast betrouwbare methodes voor het verlenen van vrijstellingen, een flexibele inrichting van zowel onderwijs als examinering. Dit vraagt om zowel interventies op bestuurlijk, onderwijskundig als organisatorisch niveau. Het Kennispunt MBO organiseert, in samenwerking met de MBO Raad, in 2025 een aantal webinars en bijeenkomsten voor zowel examenfunctionarissen als opleidingsteams gericht op kennisdeling en verdere implementatie van de methodieken.[8]

[8] Webinars 2025 Valideren bewijsstukken LLO